

Biblické hodiny – Reformácia

Životopis M. Luthera – narodenie a detstvo

Predstavte si, že by ste nevedeli, kedy ste sa narodili – to bol prípad Martina Luthera, ktorý nevedel, ktorý rok sa presne narodil, hoci pramene hovoria, že sa tak stalo **10.11.1483 v Eislebene**. Narodil sa v rodine Hansa a Margaretty Luderových – priezvisko Luther sa čítalo vtedy rôznymi spôsobmi: Lüder, Luder, Loder, Ludher, Lotter, Lutter alebo Lauther.

Vidíme, že Lutherov život od začiatku nebol výnimočný, práve naopak: bol ťažký a obyčajný, až kým sám Martin nepochopil, že Pán Boh môže mať plány aj s obyčajným, jednoduchým synom sedliaka, ktorý ani presne nevie, kedy sa narodil.

Otec Martina Luthera Hans bol na začiatku sedliakom, ale keď zomrel jeho otec, všetka rodinná pôda pripadla mladšiemu bratovi. Nechcel a ani nemohol zostať v meste Mohr a preto pred narodením druhého syna Martina odišiel do **Eislebenu**, kde sa narodil malý Martin.

Hoci život v tej dobe – ako sme si to predstavili pred týždňom – nebol ľahký, Hans mal pevný charakter, bol čestný, správal sa na základe svojej viery a vtedajšieho náboženstva. Preto hneď po narodení zobral Martina do Kostola sv. Petra, aby ho dal pokrstiť. Voľakedy sa tak s krstom neotálalo, ako dnes, a príčinou bola najmä vysoká úmrtnosť detí. Kresťania vtedy žili v strachu, že dieťa zomrie nepokrstené a tak pôjde do pekla. Podľa vtedajšieho zvyku sa deťom dávali mená z kalendára, takže aj dátum Lutherovho narodenia sa odvodzuje od jeho mena Martin.

Udalosti v Eislebene neboli priaznivé – Hans sa veľmi neuplatnil a tak zobrali všetko, čo mali a nebolo toho veľa a odišli do mestečka **Mansfeld**, kde sa stal Martinov otec baníkom. Nebola to ľahká práca, bola spojená s každodenným nebezpečenstvom – ako boli zosuvy pôdy, závaly či spodná voda. Baníci sa tak spoliehali okrem svojich schopností aj na zvieratá a samozrejme na pomoc patrónky baníkov sv. Anny. Napriek tejto namáhavej práci boli baníci iba robotníkmi, teda v spoločnosti veľa neznamenali. No **Hans bol veľmi ambicióznym a preto spolu so spoločníkmi vytvoril a vlastnil 6 zlievárni a 2 medené hute, dostal sa do mestskej rady a stal sa vážnym podnikateľom.** Napriek tomu jeho žena musela chodiť do lesa zbierať drevo, pretože boli veľmi sporovliví.

Lutherovi rodičia boli veľmi prísni, najmä otec. Raz ho napr. matka zbila po rukách až do krvi, lebo si bez dovolenia zobral orech. Otec ho raz

nespravodlivo zbil kvôli nejakému žartíku, za ktorý sa aj ospravedlnil. Keď sa nepripravil do školy, otec bol schopný zbit' ho 15 krát trstenicou. Luther spomína, že sa na neho veľmi hneval, až kým sa otec nevynasnažil znovu si Martina získať. Bola to prísna výchova milujúcej rodiny. Ale u Martina to nevyvolalo celoživotnú nevraživosť voči rodičom, iba chvíľkový hnev. Rodičia mali jasno v tom, čo z ich detí vyrastie – mali byť múdre, zručné, robiť, čo je správne a zabezpečiť tak celú rodinu, preto ich učili vážiť si všetko a chrániť všetko, čo mali, aby nič nevyšlo nazmar. Martina – podobne ako ostatné deti – si rodičia vážili, považovali ho za nadaného a schopného a chceli, aby sa stal právnikom, dobre sa oženil a na staré kolená sa o nich postaral. Napr. keď sa Luther neskôr stal majstrom slobodných umení, vlastný otec ho už neoslovoval „ty“, ale „vy“. Zdá sa, že *s otcom mal bližší vzťah ako s matkou*. Keď otec zomrel, Luther nedokázal niekoľko dní pracovať. Ale *aj matkino trestanie bral ako normálnu vec*, zvykla totiž hovoriť – a Luther na to s láskou spomína – „ak ľudia nemajú radi mňa či teba, chybu asi v nás hľadať treba“.

V tej dobe – napriek novým objavom a významu umenia a kultúry (súčasníci Michelangelo, Razmus, Koperník, Kolumbus) – to ľudia nemali ľahké. Trápila ich **vysoká úmrtnosť detí** – aj niektorí z Lutherových súrodencov takto umreli, matka za to obviňovala susedu, ktorá vraj bola bosorka. Európu pustošil **mor, syfilis, anglická potivá horúčka** – preto život pre väčšinu obyvateľstva bol hnusný, krutý a krátky. Obyčajných ľudí čakala **tvrdá práca**, aby mohli zabezpečiť svoje rodiny a aby sa daná oblasť stala sebastačná (nefungovala doprava). **Neúroda** sa odzrkadlila na cenách a tie potom na chudobnom živote chudoby. Samozrejme, že sa našli **špekulanti, ktorí ťažili z tejto situácie**. **Chudobných, chorých sa snažili vytlačiť** do lesov a na okraj spoločnosti a to sa opakovalo každý rok – robili sa tzv. čistky. Mnoho ľudí vtedy zatrplo a stalo sa násilnými – neobracali sa so svojimi problémami na súdy, ale brali do rúk, čo prišlo a vydobyjali si tak svoje práva.

Lutherovci patrili k mierumilovným rodinám, možno preto, že sa nemali až tak zle. Hansov brat však vyvolával konflikty a bol asi 11 krát obvinený z ublíženia na zdraví. A hoci bol niekoľkokrát postavený pred súd, nezamedzilo mu to prístup k obyvateľstvu.

Martinovi rodičia však boli prezieraví a tak namiesto toho, aby ho zamestnali v rodinnej firme – ako bolo vtedy zvykom – ho poslali v roku 1497 do mestskej školy, najprv do Magdeburgu a potom do Eisenachu. Učiteľské metódy boli rovné dobe, v ktorej Martin žil. Ich jedinou snahou bolo prinútiť deti čítať a písať po latinsky, bez toho, aby podnecovali kreativitu a schopnosti detí. Výsmech a tvrdá práca boli vtedajšími metódami učenia. Keď

žiak rozprával po nemecky, dostal trstenicou. Jeden zo žiakov bol lupus, vlk, ktorý špehoval spolužiakov. Ktorý z nich viackrát hovoril po nemecky, dostal na obed osliu masku a tú nosil dovtedy, kým sa nenašiel ďalší adept. Na konci týždňa sa potom vyplácalo brezovou metlou.

Lutherovi sa štúdium páčilo a preto horlivo študoval a nadobudol dobré vedomosti – lebo latinčinu študovali budúci predstavitelia cirkvi, práva, diplomacie, medzinárodných vzťahov, učitelia a cestovatelia. Luther si svojich učiteľov vysoko vážil. ***Mal rád aj hudobnú výchovu***, kde sa učil nielen hrať a spievať, ale aj skladat' piesne. Vďaka tomu chodil so spolužiakmi po domoch a spievali za peniaze, ktoré im poslúžili najmä na jedlo.

Keď mal Luther 13 rokov jeho latinčina bola taká dobrá, že mohol pokračovať v ďalšom štúdiu konkrétne v náboženskom spoločenstve, ktoré vynikalo svojou zbožnosťou. Ako sa mu darilo v Erfurte a v ďalších rokoch života si povieme nabadúce.

ES 558 / 439